

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 . . . —

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 . . . —

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 . . . —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, aug. 2.

Sempre avanti.

A monzai király-gyilkosság óta nincs nyugta az olasz rendőrségnek, mely fáradhatatlanul kutatja a rémes szörnyettettnek messze vezető szálait. A kutatás biztos nyomokon halad s most már ennek eredményeként konstatálni lehet, hogy ez az eléggé el nem ítélhető gaztett is, mint a letűnő század utolsó negyedében oly sűrűn előfordult gyilkos merényletek, a minden társadalmi rend felforgatására törő anarchisták gyalázatos műve.

A radikális, szocialista és anarchista felforgató tanok pedig egy fél század óta legjobb talajra Olaszországban találnak.

A felvilágosultnak hirdetett XIX-ik század derekán a carbonarik, murariusok, maffiabeliek és mindenféle titkos társulatok Sziciliától és Nápolytól Milanóig és Velenczéig annyira behálózta egész Olaszországot, hogy csakhamar lejártak minden tekintélyt.

Előbb az egyház ellen törtek, de mióta a piemonti királyi családnak — jórészt éppen a titkos társulatok segítségével és a ravasz diplomácia közbejárásával — sikerült megaláznia a szentszéket s elfoglalni az egyházi államot, — azóta a titkos társulatok s az anarchizmus hívei nyíltan hirdetik, hogy céljuk felforgatni minden társadalmi rendet s ennek elérésére első sorban az uralkodók ellen törnek.

Tegnap közöltünk lapunkban egy kis — bizonyára hiányos — statisztikát a század utolsó negyedében az uralkodók ellen intézett merényletekről. Ebből is kitetszik, hogy ez aljas gaztettekben az olasz bravók veszik ki legjobban részüket.

1876-ban mondta ki a berni szocialista kongresszus az anarchizmust. Két év múlva már megtörtént az első merénylet Vilmos császár ellen. A második már Olaszországban — Nápolyban történt s éppen a most szerencsétlen véget ért Umberto ellen volt intézve, a ki akkor még alig felesztendeje uralkodott.

S hogy az olasz anarchisták már akkor is, ezelőtt 22 évvel összeesküvést szöttek ellene, bizonyosság reá, hogy mikor a nápolyi merénylet (1878. nov. 17.) után néhány nappal Bolognába ment Umberto király, a város utcáin papírszeletek voltak elszórva, a házak kapujára czédulák ragasztva, melyeken e szavak állottak: Halál a királyra! s aláírva: Az internationale bolognai komitéja.

Akkortáiban még évről-évre megtartották az anarchisták nemzetközi kongresszusait. Ha máshol nem: az akkor szabaddóműves kormány alatt álló Belgiumban vagy Svájcban. Mindegyik kongresszuson lelkesedve jelentették az előadók, hogy legjobban terjednek az anarchista tanok — Olaszországban.

Az olaszországi anarchisták közlönye, a „Sempre avanti“ már husz esztendővel ezelőtt, 1880-ban azt írta, hogy »a szo-

cialista izgatásoknál a törvényes eszközök csak addig alkalmazandók, amíg ezt a helyzet megköveteli. Mihelyst a nép akarja, — kezdődik a forradalom.«

És haladt az anarchista mozgalom: sempre avanti. Sziciliában és Milanóban ki is tüzték a forradalmi zászlót s az Unita Italia csak megfeszített erővel nyomhatta el.

Mikor felejthetetlen emlékü király-nénkat leszurta az olasz Lucheni gyilkos töre, a rendőri irodákon összeállították az egész világról a veszedelmeseknek ismert anarchisták névsorát és teljes rendőri leírását. Az igen hosszú listának több mint 90 százaléka — olaszokból telt ki.

És a jelek arra vallanak, hogy még mindig tart a — sempre avanti.

Éppen most hozza hírét a táviró, hogy mikor tegnap este megérkezett az új király, Victor Emanuel Monzába atyja ravatalához, a vasutnál a gyászoló nép némaságát két ember ezen kiáltása szakította félbe: Éljen az anarkia!

Az a nép, amely képes volt arra, hogy megdobálja a pápa koporsóját, úgy látszik, nem becsüli a királyi tekintélyt sem.

Nem csuda. Hisz az internationale elnökének, a berlini országgyűlésen elhangzott kijelentése szerint törekvésük: a politikában a köztársaság (de mint Carnot esete mutatja, annak elnökét sem tisztelik), a közgazdaságban a szociálisták s a vallásban az atheizmus.

Az egész világ részvételt van a monzai tragédia áldozata iránt. A pápa volt az

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A humorista temetése.

— Amerikai történet. —

Vilinszky után fordította: Moyzes Emil.

Most már igazán meghalt a kiváló humorista. Azelőtt már kétszer halt meg s mind a kétszer feltámadt halottaiból. Először valahol megfult, másodsor meg leest a bicikliről és kitérte a nyakát. Azonban alig látott napvilágot a lapokban az új halott életrajza és a kollegái örömlüknek adtak kifejezést, hogy veszedelmes versenytársuktól megszabadultak, tréfás leveleiben csakhamar éles jelt adott magáról, melyekben az újságoknak részvétőkért, kollegáinak pedig a bucsu meleg szavaiért gunyosan köszönetet mondott. És ez a humoristának kitűnő reklámul szolgált, úgy hogy azóta kétszer annyi viczet adott el, mint eddig.

Azonban most igazán kollegiális maradt és kis házikójának első szobájában egyszerű ravatalán feküdt. Lábánál állott egy igénytelen leanderbokor és két zöld papírból készült palma. Rendes szokás szerint most is egy kopott frakk volt rajta, a gomblyukban pedig nagy chrisemtemum virág hervadt és az arca nagyon piros volt, mert a temetkezési vállalkozó előzékenységből tulságosan kente arcára a piros festéket, a mi kissé nevelésesnek tűnt fel. De még különösebb volt, hogy arcának szokatlanul vi-

dám kifejezése volt. »Mintha csak valami talpraesett négerviczhez jutott volna eszébe az utolsó pillanatban,« mondá Callahan, egyike a jelen volt kollegáknak.

A megboldogult ugyanis a sikerült néger viczcekkel aratott diadalokat.

A végtiszteességre öt társa jött el, négy humorista és egy karikatúra rajzoló. Rokonai közül pedig megjelent a nagybátyja feleségével, egy tisztos pék család. »Csak újból bolonddó ne tegyen, mondá a pupos hátú Smith humorista, a ki különben nagy ellensége volt a monarcháknak és viczezeit pusztán gunyból »Ó Felsége« álnév alatt írta. »Én nem hiszek neki! A »Hajnali Kürt« szerkesztője megbizott, hogy ma reggel közöljem az elhunyt kollega nekrológját. Azonban én még egész estig várok vele, mert már egyszer becsapott. De hol van Jimmy?«

Jimmy szintén karikaturista volt, a német viczcek gyártására egyedül neki volt monopóliuma. Csak ő irhatott viczetet a linburgi sajtóról, a fehér sörrel, a frankfurti asszonyokról, a savanyu káposztáról és egyéb német specialitásról, azután teli spékelt bájos német-angol dialektussal, lévén maga is német származású. Nemsokára nyílt a kis ajtó, azonban nem Jimmy, hanem az öreg Krausz néni, a szomszéd kocsmárosné jött, a kinél a megboldogult vacsorázni szokott volt. Ő küldte azokat a virágokat, hogy a ravatalnak ünnepélyesebb képe legyen. A meglemedett tisztos matróna bal kezében nagy kendőt szorongatott, a melyből szerteszéjjel áradott az olcsó parfüm

illatta és meghatottságában abba törülgette könnyező szemét.

Végre lélekszakadva berontott egy kölcsönzött ócska nagy frakkban maga Jimmy is. Borzasztóan kellett a mellét kidüllesztetni, hogy legalább félig töltse be az óriási kabátot, hogy le ne essen róla s úgy nézett ki, mintha felfújt volna. »Ugy néz ki, mint a felfújt pulykakakas sugdosta Shmith felsége a mellette álló Callahannak. Mikor Callahan meglátta a neveléses alakot, eszébe jutott egy nagyon tréfás história, melynek hőse szintén ilyen nagy frakkot viselt. Rögtön halkán elő is adta Smith kollegájának és mikor az elbeszélése végén győzedelmesen körültekintett, Smith hideg nyugalommal válaszolta, hogy ez a humoros történet tőle ered.

Erre köztük nagy vita keletkezett, a mikor Dunn karikatúra rajzoló megragadva a kedvező alkalmat, pillanatnyi gyorsasággal lepingálta Jimmyt a nagy frakkban és a sikerült rajtot rögtön meg is mutatta Krausz néni, a nagybácsinak és a feleségének és nagyon kedveskedett neki, hogy Krausz néni arca elvörösödött, mint a főtt rák és a kezében levő kendőt a szájára tette, hogy nevetését eltitkolja, mert Dunn művész ur leginkább a laikusok ítéletére támaszkodott.

A nagybácsi és felesége haragosan megütözték a tréfán és azt sem tudták, mit csináljanak ezekkel az emberekkel, a kik ilyen szomorú alkalomkor a legszigorubb arcokat vágva csintalan tréfákat üznek. Szerencséjükre

első, a ki részvétét kifejezte Umberto szerencsétlen özvegye előtt.

De legfőbb ideje, hogy Olaszország és az egész világ megálljt kiáltson a sempre avanti-nak. Ámde ehhez nem elég a rendőri inquisitio, hanem le kell vonni e szomorú esetről a következtetést minden téren.

A monzai királygyilkosság.

Az olasz rendőrség nyomoz, a mi azt jelenti, hogy próbálják a veszett fejszének legalább a nyelét megtalálni. Ha már elég könnyelműen nem akarták elhinni a bekövetkezendő merényletet előre bejelentő levél szavait, legalább utólag fejtenek ki nagy buzgóságot és még nagyobb lármát. Sikerült is a nagy zajjal felhívni az egész világ figyelmét arra, hogy *Olaszországban nyomoznak!* Remélhetőleg a nyomozás híre eljut az érdekeltekhez is és lesz majd annyi eszük, hogy igyekeznek az udvariasan bejelentett nyomozás elől elpárologni. Egyebek közt Hobokenben híre kelt már, hogy az olasz rendőrség *nyomoz*; Bresci felesége elégette erre férje összes iratait, ő maga megszökött.

Az olasz rendőrség pedig tovább is nagy hanggal és kis sikerrel — *nyomoz*.

*

Ma érkezett távirataink a következők:

Előkészületek a temetésre.

Róma, aug. 2. (Saját tud. táv.) Eddig még nem volt megállapodás arra nézve, hogy Umbertót Rómában, vagy a szavojai ház tornói sirboltjában temetik-e el. A miniszterek ma elhatározták, hogy az új királynak *Rómát fogják ajánlani a temetés helyéül*. Nincs benne kétség, hogy a király ezt a tervet elfogadja.

A temetésen tizenötezer katona fogja fenntartani a rendet.

Udvari gyász.

Budapest, aug. 2. (Saj. tud. távirata.) Ferencz József király Umbertó király halála miatt augusztus 1-től kezdődőleg 4 heti udvari gyászt rendelt el.

abban a pillanatban lépett be a kertész inasa, a ki nagyon szép koszorút hozott, melynek a selyem szalagján arany betűkkel a következő felirat volt nyomtatva:

„Legkedvesebb pályatársunknak.”

— No ez drága térfá lesz, mondá Smith megijedve. Azonban Callahan csakhamar megnyugtatta. „Ugy alkudtam meg a kertésznel, mondá emez, hogy visszaveszi. A koszorúra más szalagot tesz például ezzel a felirattal: „Kedves főnökünknek, és holnap újból eladja, s így csak a fele árát kell megfizetnünk.”

Mindnyájan könnyebb szívvel lélegzettek fel erre a kedvező kijelentésre.

Jimmy megtekintette az óráját, mert már ideje volt, hogy a gyászszertartást megkezdjék, a mikor a szomszéd szobában óriási láрма keletkezett.

A rajzoló beszaladt megtekinteni, hogy odaát mi történik és azzal a hírrel tért vissza, hogy Semderson és Kern kollégájok a megboldogult hagyatékában találtak még néhány jó viczet és az osztzkodásnál összeverekedtek, s a nagybácsi és felesége megütözközve összeránczolt homlokkal nézték a marakodókat. Azután mindkét bűnös bement a halott szobájába, a hol Jimmy már a koporsó mellett állott, a többiek pedig (köztük Krausz néni is, a ki még mindig kaczagott a nagykendő alatti) félkörben ültek a ravatal körül.

(Vége köv.)

A hivatalos gyász.

Róma, aug. 2. (Saját tud. távirata.) Eddig már ötszáznál több koszorút küldtek a király ravatalára. — A kormány elhatározta, hogy a jövő hétfőre összehívja a kamarát. Az ülésen bejelentik Umberto halálát s aztán tanácskoznak az országos gyász kifejezésének módozatairól. Mihelyt ezt megállapítják, a kamarát elnapolják. — A kamarát aztán királyi rendelettel összehívják; ezen fogja az új király uralkodói alapelveit kifejteni.

Umberto király halálsejtelme.

Monza, augusztus 2. (Saját tud. táv.) Margit királyné zenetanítója beszélt el a következőket:

Umberto királyt gyakran kinozták halálsejtelmek és ilyenkor azt szokta mondogatni:

— Kétszer már követtek el ellenem merényletet. Mind a kétszer szerencsésen megmenekültem. De hogyha *harmadszor követnek el ellenem merényletet, akkor meg fogok halni!*

Erről meg vagyok győződve, de nem akarom, hogy folytonosan titkos rendőrök vegyenek körül és figyelmeztessenek erre.

A szultán részvéte.

Konstantinápoly, aug. 2. (Saj. tud. táv.) A szultán megbízásából Burhancaine herceg és Sakir basa tábornagy ismételtén kifejezte a szultán részvétét az olasz ügyvivő előtt és egyidejűleg átadták a szultán szerencsekívánatait III. Viktor Emánuel király és az olasz nemzet részére.

A czinkostársak.

Róma, aug. 2. (Saját tud. távir.) A rendőrségnek az ad legnagyobb gondot, hogy volt-e bűntársa a gyilkosnak? Egy körülményből ezt biztosra veszik. Az elmúlt vasárnap, a királygyilkosság előtt a munkások összevesztek egy kocsmában s a szilkozódások között az egyik munkás azt kiáltotta:

— *Várjatok csak, egy óra múlva ezer gyászlobogót fogtok látni.*

A királygyilkos felesége.

Róma, aug. 2. (Saját tud. távirata.) A királygyilkos Bresci felesége férjének összes iratait, összegyűjtött leveleit elégette s ezután Hobokenből elköltözött.

A pénzes anarkisták.

Róma, augusztus 2. (Saját tud. táv.) A rendőrség abból a körülményből, hogy *Bresci* orgyilkos társai megszöktek, azt következteti, miszerint bőven el voltak látva pénzzel. — Pratóban tegnap este sok letartóztatás volt. Ezek között elfogták *Bresci* testvérét, a ki cipész, továbbá egy *Marozzi* nevű katonát és két más anarkistát. Revolvereket és töröket találtak náluk. — Milanóban is sok embert letartóztatnak naponként.

Nyomozás.

Róma, aug. 2. (Saját tud. távirata.) A rendőrség egy kis szőke fiatal embert nyomoz, a kit *Bresci* társaságában Monzaban láttak. Azt mondják, hogy a két anarkistának sok pénze volt. A rendőrség titokban tartja nyomozásának eredményét. Konstatálták, hogy *Bresci* a

büntett végrehajtása előtt néhány olasz barátjával érintkezett és úgy látszik, hogy a merénylet előkészítésében segítő társai voltak. A *Giorno* madridi tudósítója azt írja, hogy az odavaló olasz nagykövet azt hiszi, hogy az anarkisták azért határozták el *Umberto* király meggyilkolását, mert Olaszország kezdeményezte annak idején az anarkisták ellen teendő intézkedések megvitatására összehívott nemzetközi konferenciát. A nevezett lap azt hiszi, hogy a nyomozást mindenekelőtt abban az irányban kell folytatni, hogy ki bérelte föl *Bresci*t az orgyilkosságra. Ugy látszik, hogy ez az Ivreában letartóztatott Lanner volt, a kinek szintén sok pénze volt s a ki *Bresci* és más barátai társaságában nagyon vígan élte világát.

Vallatás.

Milano, aug. 2. (Saját tud. távirata.) Bresci fivérének és nővérének kívül hét más anarkistát is letartóztattak Pratóban. Mindnyájukat átkísérték a milanoi fogházba. A tanukihallgatás során kitűnt, hogy *Bresci*nek a merényletben társa volt.

Párbaj Bresci miatt.

Milano, aug. 2. (Saját tud. távirata.) Akvillában ma két tüzér százados párbajt vívott.

A párbaj oka összeszólalkozás volt, melynek hevében egyikőjük a következőket mondta:

— *Bresci* testvére sajnálatra méltó ember!

Erre a másik ingerülten vágott vissza:

— *Becstelen ember, aki a királygyilkos testvérével kezelt fog.*

Ez volt a párbaj oka.

Akik a halálhírré énekeltek.

Bern, aug. 2. (Saját tud. táv.) Biel városban, a mely a berni kantonban van, számos olasz munkás dolgozott. Mikor az a hír megérkezett, hogy *Umberto* királyt meggyilkolták, az olasz munkások abba hagyták a munkát, letették szerzőségeiket s *énekelve, harmonika kíséretében végigvonultak az utcákon*.

Ugy látszik valamennyien anarkisták.

Umberto végrendelete.

Róma, aug. 2. (Saj. tud. távirata.) *Visconti* miniszter ma fogja felbontani *Umberto* király végrendeletét. Ennek tartalmát senki nem tudja, de azt hiszik, hogy politikai végrendeletet hagyott hátra.

Az új király hazafelé.

Nápoly, aug. 2. (Saját tud. távir.) Mikor az új király tegnap ide érkezett s megpillantotta *Crispi* volt miniszterelnököt, a nyakába borult s megcsókolta.

— *Bátorság! Bátorság Felső,* — mondta *Crispi*.

— *Meg van, — felelt a király, — de atyám borzasztó sorsa boldogtalanná, nyomorulttá tesz.*

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

A kath. nagygyűlés.

Az országos katolikus nagygyűlésre javában folynak most a bejelentések. Az ország minden részében nagy az érdeklődés a nagygyűlés ügye iránt, mely az első rendes katolikus nagygyűlés lesz Magyarországon.

A nagygyűlés négy szakosztályban fog tanácskozni a magyar katolicizmus legfontosabb kérdései felett. E szakosztályok a következők:

I. Katolikus közügyek.

II. Katolikus irodalom, tudomány és művészet.

III. Katolikus nevelés- és iskolaügy.

IV. Keresztény szociálizmus.

Az I. szakosztály a fővárosi »Vigadó« kistermében, a II. a Szent István-Társulat dísztermében, a III. a kegyes tanítórendiek főgimnáziumának dísztermében, a IV. a központi papuevelő-intézet dísztermében fog tanácskozni.

A nyilvános ülések a fővárosi »Vigadó« termében tartatnak.

A nagygyűléssel kapcsolatos eucharisztikus kongresszus a Budapesti Katolikus Kör dísztermében fogja tartani üléseit.

Az isteni tiszteletek a belvárosi plebániái templomban lesznek.

A nagygyűlés tagjai a gyűlés ideje alatt jelvényt fognak viselni. A jelvény a jubileumi emlék-érem. A Boldogságos Szűz és Szent István király alakjával, nemzetiszínű csokorral. Ezt minden tag ingyen kapja. Lesz azonkívül diszesebb jelvény is, egy kereszt, tüvel, díszesen kiállított zománczott alappal, ezen felirattal: »A kereszt tartotta fenn a hazát. 1000—1900.« Ára 45 krajczár, beszerezhető a nagygyűlés irodájában.

Jelentkezni lehet a nagygyűlésre a Budapesti Katolikus Kör irodájában, Budapest IV., Molnár-utca 11.

Az utazásra a következő kedvezményeket eszközölték ki:

A tagok a II. osztályon III., a III. osztályon fél II. osztályú jeggyel utazhatnak; ez a kedvezmény a »tagsági-jegy« előmutatása mellett augusztus 12-től augusztus 25-ig érvényes. Ez áll a M. Á. V. és a kassa-oderbergi vasut vonalain. A déli vasutnál ellenben oda vissza lehet utazni IV. osztályon egy egész II., II. osztályon egy egész I. jeggyel.

Legényegyleti tagok a központi **Legényegyletben**: szállást 10, reggelit 10, ebédet 30, vacsorát 20 krajczárért kaphatnak, más kongresszusi tagok a nagygyűlés ideje alatt ebédet 30, vacsorát 25 krajczárért kapnak. Augusztus 19-én a zárógyűlés után bankett lesz a Vigadóban; egy teríték ára 2 frt.

Mindennemű utbaigazítással és felvilágosítással a nagygyűlés irodája szolgál a Budapesti Katolikus Körben, IV. ker. Molnár-utca 11. sz. I. emelet.

A csanádi püspök körlevele.

A magyar kereszténység 900 éves jubileumára egymás után jelennek meg a püspöki kar pástorlevelei. Legújában *Dessewffy* Sándor csanádi püspök körlevelét kaptuk meg, melyből adjuk a következő részleteket:

Krisztusban Kedves Testvéreim és Fiaim!

A mily öröm, lelkesedés és hála a jóságos Isten sok és nagy kegyelméért szíveinket az ezeréves ünnepély alkalmával betölté, ugyanaz az öröm, hazafias lelkesedés és hála indít most szólanom hozzátok, Krisztusban Kedves Testvéreim és Fiaim!

Mi volt a magyar nemzet 900 év előtt a kereszténység felvétele előtt? Számra nézve kicsiny, vallásában, nyelvében, szokásaiban, életmódjában a már műveltebb nyugat népeitől teljesen idegen, a négy folyó mosta földön szövetséges barát nélkül ellenségektől körülveve; vitézsége és kitartása daczóra annak a sorsnak nézett eléje, a mely az előtte itt lakott népeket érte: elpusztultak, megsemmisültek, csak nevük s igen kevés emléktük maradt az utókorra. Az isteni gondviselés azonban az Ázsiából ide vezetett néppel magasabb czélokot követett és hangos örömmel mondhatjuk mi is, hogy »nem cselekedett így semmi más nemzettel«. (Zsolt. 147. 20.) Ez a kicsiny, idegen, szilaj természetű és vándor életmódhoz szokott nép fejedelmeinek bölcsesége folytán a keresztvíz alá tartja fejét, azzal belép az emberiség művelődését szolgáló nyugati népek sorába és biztosítja fenmaradását hosszú századokig. Ki hitte volna, hogy néhány század múlva ez a nép lesz »az egyház zászlótartója«, »a kereszténység pajzsa és védőbástyája«, a mely egész Európát a Kelettel szemben megvédeni hivatva van?

A mit azelőtt ezen a földön egy nép sem tudott megalkotni, a kereszténységet felvett magyar nép megalkotta: az önálló és maradandó államot.

Adjunk tehát hálát az Urnak a népek között és mondjunk neki dicséretet a nemzetek között, mert kikutathatlan legbőleőbb szándékaiban oltalmába vette nemzetünket és odavezette az üdvösség forrásához.

A kereszténység felvétele mellett egy másik, politikai és nemzeti szempontból nagy kihatású eseménynek kilencszázados évfordulóját is ünnepeljük a jelen alkalommal: a magyar királyság megalapításának 900-os évfordulóját. Tiszteletreméltó hagyományaink szerint ugyanis Asztrik érsek 900 év előtt Nagyboldogasszony napján tette Szent István fejére az Apostoli Szentszék által küldött koronát. Történeti multunknak egyik legnagyobb fontosságú eseménye volt ez, mert ez a számos törvényeink által is szentnek nevezett korona szerezte meg a Géza által megalapított magyar államnak a külföld általi elismerést és ezáltal nyert Sz. István a nyugati fejedelmekével egyenlő tekintélyt. E szent korona küldése és átvétele egész új világot nyitott meg nemzetünk előtt: a békés fejlődés, a keresztény művelődés és polgárosodás gazdag kincseit és ki nem tudná azt, hogy ez a szent korona volt kilenc év-századon át országunknak, nemzetünknek oltalmazója és védelmezője?

Midőn a jelen alkalommal a kereszténység felvételének és a magyar királyság fennállásának emlékét ünnepeljük, különösen meg kell emlékeznünk azon nagy, bölcs és szent férfiakról, a kiket az isteni gondviselés 900 év előtt meghálálhatlan jóságában és irgalmában a magyar nemzet legbőleőbb oktatóivá és vezetőivé tett, hogy az ő drága emléküket hálás kegyelettel külön is megünnepeljük. E két nagy, bölcs és szent férfiú Szent István király és Szent Gellért, az első csanádi püspök.

Ezek nagy érdemeinek méltatása és a jubilaris ünnepélyek különöségeinek elrendelése után tudatja egyházmegyéjével *Dessewffy* püspök, hogy a jubileumot *Székesfejérvárt* fogja ünnepelni. Majd áttér a Szt. Gellért tiszteletére rendezendő *velencei* zárandoklatra.

Szt. Gellért első csanádi püspök emlékét az ő szülőföldjén és ereklyéinél Velenczében óhajtom Isten kegyelmével megünnepelni és megörökíteni egyházmegyéem papjai és hívei, valamint az ország többi részeiből jelentkezők társaságában.

Papjaim és híveim társaságában f. évi szeptember hó 24. és 25-re Velenczére szándékozom elzarándokolni, Szt. Gellért ereklyéit ott tisztelni abban a kolostor-templomban, hol nevelkedett és apáti tisztelet viselt és honnan kiindulva hazánkba jött, latin és magyar szövegű emléktáblákat és fogadalmi zászlót elhelyezni, ünnepélyes isteni tiszteletet magyar és olasz szentbeszéddel tartani, és végül zárandoklatunk emlékére és Szentünk tiszteletének megörökítésére és állandó pártfogásának kieszközlésére szt. misealapítványokat tenni.

Mint hogy pedig Sz. Gellért nemcsak a csanádi egyházmegyének volt első püspöke, hanem az egész keresztény magyar nemzetnek is egyik legelső apostola, kinek emlékét az egész ország hívei tisztelik, *készségesen fogadom mindazokat, a kik az ország bármelyik részéből zárandoklatunkhoz csatlakozni kívánnak.* Ily módon e zárandoklat a kath. hitbuzgóságnak, de egyúttal a magyar hazafiságnak is megnyilatkozása lesz.

Végül az iskolai ünnepélyekről rendelkezvén, körlevelét az ősrégi ének szavaival végzi:

Tekints István király szomoru hazádra,
Fordítsd szemeidet régi országodra.
Reménységünk vagy on vedd Máriában,
Mint magyar hazánknak hű királynéjában.

Városi közügyek.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak: Sipos Orbán, dr. Grósz Albert, Komlóssy József, Mezey Mihály, Szilvássy Alajos, dr. Nagy Géza, dr. Hoványi Géza, Némethy Károly, Kikinday Gyula, dr. Váry Szabó Béla, dr. Grámm Károly, Tóth Márton, dr. Baróthy Akos, Hlatky Endre, Szűts Dezső aljegyző.

A polgármester havi jelentésének a közegészségre vonatkozó adatait már közöltük.

A közbiztonsági állapot július hónapban jó volt. — Lopás 21, súlyos testi sértés 4, könnyű testi sértés 7, csalás 3, sikkasztás 4, hamis pénz forgalomba hozatal 7, zsarolás 2, párvialdal 1 fordult elő. 5 tüzeset és 1 öngyilkosság.

Nyomozás eszközöltetett: eredménnyel 30, eredmény nélkül 19; — a királyi ügyészség megkeresésére 23, idegen hatóságok megkeresésére 116 — Letartóztatva volt 49 egyén; ezek közül a kir. ügyészséghez átkisérteztet 3, eltolonczoltatott 46. — Kihágási feljelentés 367 volt.

A közdók befizetése kedvezőtlen volt, amennyiben 4545 korona 90 fillérrel kevesebb összeg folyt be, mint az elmúlt év július hónapban.

Befolyt pedig:

kincstári adóban	29841	kor.	58	fil.
betegápolási alapra	1185	>	77	>
kamatban	11	>	19	>
hadmentességi díjban	24	>	—	>
bélyeg és jogilletékben	3456	>	51	>
házas adóban	30	>	—	>
tőzsde adóban	142	>	90	>
fegyver adóban	8	>	—	>
agrár kölcsönben	353	>	70	>
kamatban	29	>	50	>

továbbá befolyt törvényhatósági utadóban 2880 korona 21 fillér, kamatban 47 kor. 86 fillér.

A polgármester jelentését a szakeladók nemleges jelentéseivel egyetemben tudomásul vették.

A közigazgatási bizottság jelentése kapcsán kérte, hogy a városok kölcsönei után azok szelvényei és szerződésai a bélyegilleték alól mentessenek fel. — A miniszter a kérelmet nem tartja teljesíthetőnek; hanem a városok ez iránt külön kérelmet intézzenek a miniszterhez. — Tudomásul vették.

A kereskedelemügyi miniszter értesíti a várost, hogy a közigazgatási bizottság kérelméhez képest intézkedett a nagyvárad vasútállomáson a III. személyjegy pénztár felállítására. — Tudomásul vették.

A bizottság féléves jelentése.

A közigazgatási bizottságnak a folyó év első feléről szóló jelentése felsorolja a közegészség, közbiztonság, ipari és kereskedelmi forgalomra vonatkozó adatokat.

A terjedelmes jelentésből közöljük a következő részletet:

A vasut állomás kibővítése.

Évek óta meg-megújuló panaszát képezi közönségünknek a magyar államvasutak itteni indóháza és pályaudvara, melyek semmi tekintetben meg nem felelnek. A közforgalom lebonyolítása, közegészségügyi tekintetek, valamint az életbiztonsági szempontok kötelességünké tesz, hogy ez irányban ismét felszólaljunk.

A magyar államvasutak igazgatósága által is kellőképen méltányolt és indokoltnak tartott ezen felszólalásunk eredményeképpen történtek

is időközönként némi intézkedések úgy az indóház, mint a pályaudvar megfelelővé tételére, de bár az indóház, falak áttörésével, némileg átalakított s bár a váradi-velencei állomás kiépítésével a teherforgalom megosztott: a régi bajok még most is fennállanak, természetes következményeként a város kereskedelmi teherforgalmának, amennyiben az indóház higiénikus szempontokból sem tűrhető szűk; szűk a pályaudvar, melyen a nagy forgalom lebonyolítása végett eszközözendő tolatások életveszélylyel járnak.

A fentebb elmondottakkól folyólag, évekkel ezelőtt beadott kérelmünkhöz híven, arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy magát az itteni állapotokról kellőképpen informáltatván, oda hatni méltóztassék, hogy az itteni indóház és pályaudvar czélszerű átalakítása, illetve megfelelővé tétele minél hamarabb a vasuti beruházási kölesőre vonatkozó törvényben megállapított sorrend előtt vitessék keresztül.

Az iskolák szaporítása.

Azon körülmény folytán, hogy Nagyvárad város külső utcáiból nagy távolságról élénk forgalmu utcák és tereken kénytelenek az elemi iskolák kötelező növendékei a város belső területén fennálló iskolába feljárni és kielégítő módon itt sem nyerhetnek elhelyezést, mert az egyes osztályok túlszűkösége, úgy tanügyi, mint közegészségügyi szempontból káros hatással van, az ezen iskolák állapotára; a kir. tanfelügyelőség tárgyalást indított meg Nagyvárad város hatóságával az iránt, hogy első sorban Várad-Olasziban, ugynevezett Réten és Újváros részben a Külvároson új elemi iskolák állíttassanak fel már a legközelebbi tanév folyamán oly módon, hogy a város az iskolahelyiséget és dologi természetű kiadásokat biztosítván, a szervezendő állások állami tanítókkal töltenek be.

A város közönsége elvileg ezen iskolák államosítását elfogadván, a feltételek megállapítására küldöttséget küldött ki s így ezen kérdés még csak a tárgyalás folyamatában van, de úgy a város érdeke, mint a tankötelesek megfelelő iskolázatása szempontjából szükséges, hogy ezen iskolák ügye a lehető rövid idő alatt kedvező elintézésre nyerjen.

Epen így nem térhet ki a város közönsége azon kötelezettsége alól, hogy az elemi népiskola V. és VI. osztályát mindazon községi iskola csoportnál, hol az még szervezve nincs, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter urnak 28.352—899. sz. a. rendelete s a közgazgatási bizottságnak abból kifolyólag 243—312. 1899. sz. a. kiadott végzése értelmében szintén, a legközelebbi időben állítsa fel; s mintán még három iskola csoport van, melynél az az V. és VI. osztályok szervezése, habár összevontan egyenlőre egy-egy tanterv alkalmazásával tovább nem mellőzhető, Nagyvárad város közönsége a közgazgatási bizottság által ismét felhívandó, hogy az újvárosi községi elemi leányiskolánál, valamint az olasz-i elemi leányiskolánál az V. és VI. osztály felállítására iránt tegyen intézkedést s addig is, míg az iskola építkezése ügye megoldást és befejezést nyerne, miután ideiglenesen vagyis bérhelyiségekben lesznek az osztályok elhelyezve, egyszerűen mind már azon osztálynak szükséges helyiségekről is gondoskodni.

Tisztviselők egymás ellen.

Ezután egy kényes ügygyel foglalkozott a közigazgatási bizottság.

Istvánffy István első aljegyzőt az ellene a hírlapokban szellettett vádak alól felmentette a fegyelmi választmány, mire Istvánffy kérte Beczkay Arthur vámfelügyelő ellen a fegyelmi vizsgálatot, mert szerinte Beczkay adta az adatokat a hírlapoknak.

A polgármester el is rendelte Beczkay ellen a fegyelmit megelőző vizsgálato, a mely ellen azonban Beczkay felelősséget adott be a közigazgatási bizottsághoz.

Igy került az ügy tegnap délután tárgyalásra.

Az előadó javaslata az volt, hogy a pol-

gármester elsőfoku határozatának feloldása mellett a Beczkay felelősségek adjon helyet a közigazgatási bizottság s szüntesse meg Beczkay ellen a vizsgálatot. A összes iratokat azonban adják ki a polgármesternek az ügyészséghez leendő áttétel végett.

Hlatky Endre nem helyesli, hogy amikor egy fiatal tisztviselő becsületéről van szó, olyan könnyen végezzenek a dologgal. Igaz, hogy megindíthatja a sajtópárt, de ott nem azt veszik elő, aki a rágalmozó adatokkal a sajtót félrevezette, hanem a szerzőt, pedig az bizonyos, hogy a cikket nem Beczkay írta. Azt látja, hogy itt a sajtópárttól függetlenül, a fegyelminek van helye Beczkay ellen.

Dr. Nagy Géza kir. ügyész ellenkező véleményben van. A fegyelmi nem lehet az az ut, a melyen a becsületében megsértett tisztviselőnek elégtétel szereztessék. Itt pedig azt látja, hogy az volna a cél. Ebben a dologban a fegyelmi vétséget nem lehet Beczkay ellen megállapítani. Az elégtétel formái kérdése megtalálható a sajtóbíróságnál, mert a vizsgálat nem csak arra terjed ki, hogy ki írta a cikket, hanem arra is, hogy ki adta az adatokat, vagyis a beküldő is bevonható a fokozatosság révén a sajtóperbe. Istvánffynak kötelessége a sajtóbíróság útján keresni elégtételt. Ettől nem szabad félnie. Különben a sajtóper már megvan indítva a »Nagyvárad Napló« ellen. — Az iratok áttétele sem helyes, mert a vádat csak a kir. ügyész emelheti, az illető, vagy felettes hatósága nyílt felhívására. Intézkedni fog, hogy a sajtóeljárás vizsgálatánál az adatok beszolgáltatására is kiterjeszkedjen a vizsgálóbíróság.

Hlatky Endre elég botrányt lát a cikkben arra, hogy a fegyelmit megindítsák. Még ha a sajtóbíróság fel is ment valakit, lehet ok a fegyelmi büntetésre. Ennek dacára azonban hozzájárul a kir. ügyész javaslatához.

A közigazgatási bizottság Beczkay ellen beszüntette a vizsgálatot, azonban az iratokat nem teszik át az ügyészséghez.

A vízvezeték érdekében építendő fenékgát és ezzel kapcsolatosan kiépítendő kőpárhuzammű tárgyában, a m. áll. vasutak felelősségek a közigazgatási bizottság helyt adott s elfogadta az államvasutak ajánlatát, a mely szerint hozzájárulásként a szükséges követ részben ingyen, részben kedvezményes tarifa mellett szállítja.

Tárgyalásra került még a Déry János kereskedő által Nagy Sándor-utcára épített bódé ügye, a melyet gróf Bethlenné és Cziller Imre kereskedő felelősségek.

Hlatky Endre indítványára 6 szóval 4 ellen kimondották, hogy a bódét azonnal el kell bontani.

Még néhány apróbb ügyet tárgyaltak s az ülés véget ért.

Véres szerencsétlenség a közúti vasuton.

— Összeütközés Várad-Velenczén. —

A nagyvárad-i gőzmozdony közúti vasut minél közelebb jön ehhez az időponthoz, hogy megszűnjék s átadja helyét a villamos vasutnak, annál több kifogásra ad okot. Csak a napokban kaptunk panaszt, hogy az Emilia-malom mögött majdnem végzetes szerencsétlenséget okozott a közúti mozdonya, a melytől egy fogat lova bokrosodott meg, midőn váratlanul kirobogott egy gyártelepről. Nem akartuk a dolgot bolygatni s elhallgattuk a panaszt.

Tegnap reggel azonban olyan végzetes szerencsétlenséget okozott a kellő felügyelet hiánya, a mely esetleg emberéletbe is kerülhet.

Olyan szűk helyen van különösen Váralján és Velenczén építve a vasutvonal, hogy csak a legnagyobb elővigyázat mellett kerülhet el a gyakori veszedelem.

Hogy mily gyászos következményei lehetnek és sajnos vannak is a köteles felügyelet elmulasztásának, azt a tegnapi szerencsétlenség szomorúan beigazolta.

A vasuti szerencsétlenségről a következőket közöljük:

Tegnap reggel Bócz Jenő államvasuti gépvizsgáló s művezető kiment a gőzmozdony vasut központi telepére s ott felszállott az 1153. sz. tehervonatra, a mely 6 kocsival a Léderer és Kálmán gyárba volt irányítva. Három kocsi teljesen meg volt terhelve, három pedig üres volt.

Hir szerint Bócz Jenő ki volt küldve, hogy a közúti mozdonyait vizsgálja meg s ezérszállott fel a mozdonyra.

A tehervonaton Szloboda Jakab gépész és Handel vonatvezető voltak.

A karambol.

A tehervonat vezetője a pontos időbetartás reményében azt hitte, hogy a pálya szabad s még a személyvonat érkezéséig befuthat a Léderer gyárba és 7 óra 35 perczkor megindította a tehervonatot.

Körülbelül ez időben indult a váradi-velencei állomásról a személyvonat, a melyen Bálint Sándor gépész és a vonatszemélyzetet kivül Bartha László járványkórházi fertőtlenítő és Batori Imréné v.-velencei lakosnő voltak, akik a városba akartak jönni.

A két vonat a váraljai iskola kertjének átvágásánál találkozott.

Az itteni szűk fordulónál akkor vette észre a tehervonat megrémült mozdonyvezetője a feléje robogó személyvonatot, mikor már alig volt a két vonat 50 méter távolságra egymástól.

Mindkét gépen a mozdonyvezető ellengőzt adott, de a katasztrófa már nem volt elkerülhető.

Irtózatos roppanással csapódott össze a két mozdony. A tehervonat a nagy megterheléstől egész erővel ment a személyvonat mozdonyának, a melynek vas falát betörte. Egy teherkocsi ráment a tehervonat mozdonyára. Három teherkocsi teljesen összetört, míg a többi három kocsi erősen megrongálódott. A tehervonat mozdonya annyira összetört, hogy aligha lehet kijavítani.

A személyvonat mozdonya kevésbé sérült meg s pár nap alatt ismét tizemképes lesz.

Élet és halál között.

A vasuti személyzet közül senki sem sérült meg, míg a személyvonat utasai és a tehervonat mozdonyán lévő Bócz Jenő mozdonyvizsgáló művezető súlyos sérüléseket szenvedtek.

Bócz Jenő a tehermozdony hátsó részén állott. Midőn látta a veszélyt, kiakart ugrani, de ezen oldalon léczes kerítés és oly csekély hely van, hogy mint gyakorlott vasuti ember attól félt, miszerint ha itt leugrik, esetleg ráborulhat a mozdony, vagy a kocsi s biztos halála lesz. Hirtelen a másik oldalra igyekezett, de e közben megtörtént a katasztrófa.

A mozdony után akasztott kocsi befuródott a mozdonyba s eltörte Bócz Jenőnek az egyik lábát, a bokán felül. A súlyosan sérült ember lefordult a mozdonyról, de egy jajszó nem jött ki az ajkán.

A közelben lakó Pataky Károly rendőrfogalmazó és Horváth Géza rendőrbiztos csak-

hamar segítségére siettek s míg telefonon intézkedtek, citromot adtak neki, melyet saját kezeivel bontott fel, hogy fájdalmát csillapítsa.

A személyvonat egyetlen kocsijából a katasztrófa után fájdalmas kiáltások hallatszottak s az ablakból kihajolva *Bátori* Istvánné véres arczczal kiáltott segélyért.

A személykocsiban ülő két utas, *Barta* László és *Bátori* Istvánné mindketten megsérültek. *Barta* Lászlónak egy oldalbordája eltört, *Bátori*-nének pedig arca sérült meg jelentéktelenül.

Pataky és *Horváth* rendőrtisztek azonnal telefonoztak orvosért s dr. *Barna* Ármin csakhamar megjelent a veszedelem színhelyén és a sebesülteket ápolás alá vette.

A Berger szeszgyárból hordágyat és mentőszereket adtak a legnagyobb előzékenységgel.

Bócz Jenő iszonyu sebesülése dacára nem vesztette el eszméletét, sőt a segítséget visszautasítva, önmaga szállott fel a hordágyra, a melyen a biharmegyei közkórházba szállították.

A szintén súlyosan sérült *Barta* Lászlót kocsin a lakására vitték.

A sebesültek.

Biharvámegye közkórházában *Rácz* osztályorvos vette ápolás alá *Bócz* Jenőt, akinek az egyik lábán nyílt törést konstatált a boka és térd között. Sebesülése nagyon veszélyes.

Előbb amputálni akarták, de aztán abban állapodtak meg az orvosok, hogy talán megmenthetik a szerencsétlenül járt s élte legszebb idejében levő embert, anélkül, hogy levágják a lábát.

Délelőtt narkotizálták. Délután teljesen magánál volt s beszélgetett látogatóival, akik számmal keresték fel a kórházban.

Neje és három szép kis gyermeke van, akik Brassóban időznek. Távirat útján értesítették nejét, hogy férje rosszul érzi magát.

A délután folyamán mintegy óra hosszat nyugodtan aludt.

Rácz osztályorvos teljes odaadással örökdi a beteg felett. A mai nap már meglátják az orvosok egész biztonsággal, hogy elkerülhető lesz-e az amputálás.

Bármiként legyen, életbenmaradását biztosra veszik.

A másik sérültet, *Bartha* László fertőtlenítőt otthon ápolják lakásán. Egész délutánig elég nyugodt volt, azonban később iszonyu fájdalmakról panaszkodott. Betegsége rosszabbra vált, amit részben annak tulajdonítanak, hogy a szegény ember elég koros. Különben még később lesz megállapítható, hogy szenvedette a bordatörésen kívül más belső sérüléseket is.

A harmadik sérült *Bátori* Imréné. Komolyabb baja nincs, csak az arcját törte össze.

A vizsgálat.

A szerencsétlenség színhelyén csakhamar megjelent *Rimler* Károly főkapitány, *Gerő* Ármin tb. főkapitány, *Tichy* Gyula vasut-igazgató.

A vasutársulat igazgatója intézkedett a roncsok eltávolításáról, a gépek és pálya javításáról, mert az összetört gépeken kívül más mozdonya nincs a társaságnak.

Míg a javítást eszközölik, a forgalom szünetelni fog.

Gerő Ármin tb. főkapitány pedig megindította a vizsgálatot. Kihallgatta a vonatok összeütközésénél szolgálatban volt összes alkalmazottakat.

Nagyon furcsa világot vet ez a kihallgatás a közuti vasutnál uralkodó rendtelenségre. Mintha csak holmi gyerekjáték lett volna a

vasuti alkalmazottaknak a kezére bízva, olyan könnyelműen teljesítették kötelességeiket ezek az emberek.

Az már régi panasz, hogy nem egyszer berugott állapotban látták a közuti vasut személyzetét; de most a kihallgatott emberek leplezték le azt a fejtelenséget, ami a közuti vasutnál uralkodott.

Az igazgató kiadta a rendeleteit, de nem volt aki azt betartsa.

Szele Kálmán kalauz is ur akart lenni a vasuton, de *Balint* Sándor mozdonyvezető még többnek tartotta magát. Így jött egymással a torzalkodás. Ha az egyiknek tetszett, megindította a vonatot, tekintet nélkül a menetrendre.

A vizsgálatnál egyik a másikat igyekezett hibáztatni, vádolni, hogy mentse a bőrét.

A vallomásokból kitűnt világosan, hogy a személyvonat a menetrendben megszabott időnél hamarabb indult el s ez okozta a szerencsétlenséget.

Ha a villanyvasutnál is ilyen állapotok lesznek, külön kórházat és hullaházat kell felállítani, az ott történő szerencsétlenségek miatt.

A súlyosan sérült *Bócz* Jenőt még nem lehetett kihallgatni. *Pataky* Károly rendőrfogalmazó tegnap kétszer is benjárt a kórházban, de nem hallgathatta ki, mert délután aludt a beteg s a kezelő orvos kérte a rendőrtisztviselőt, hogy ne báborgassa; egyben biztosította, miszerint holnap is megtörténhet a kihallgatás.

*

Egy megjegyzésünk van ebből a szomorú esetből kifolyólag.

Tekintettel a szerencsétlenül jártak családjára, hozzátartozóira, teljes információt akarunk szerezni a sebesültek állapotáról, nehogy túlzott hírekkel kelematlenséget okozzunk bárkinek is.

Bennt jártunk a közkórházban, hogy *Bócz* Jenő állapotáról a valót megtudjuk. S éppen a kezelő orvos *Rácz* dról azt a választ nyertük, hogy az igazgató-főorvos rendeletéből semmit sem mondhat. Még azt sem mondja meg, hogy milyen a beteg állapota.

Nyakig be volt gombolkózva egy bonczköpenyegbe, de talán nem azért szabták ezt a ruhadarabot, hogy az információt kérők elől is teljesen elzárkózzék. Kijelentését tudomásul vettük, különösen azon szavai után, hogy fegyelmet nem akar a nyakába akasztani s hivatkozott arra is, hogy a lapok téves híreket közölnek.

Szerintünk éppen a kezelő orvos urak volna hivatva arra, miszerint helyes felvilágosításokkal ne kényszerítsék arra a hirlapírókat, hogy illetéktelen emberek beszédjéből merítve, valótlanosságokat közöljenek.

A titkolódzás itt mit sem használ, de árt sokat.

Ami a szigorú rendeletet illeti, amivel az orvos urak nyelve, néha talán a legjobb meggyőződésük is kötve van, erre csak azt mondjuk, hogy egy kórház jó igazgatása nem a titkolódzáson fordul meg, hanem azon, hogy ne történjék olyan dolog a kórházban, mint a napokban is, hogy egy örült asszonyt a súlyos betegek közé fektetnek s ott éjjel összefojtogatja a nehéz typhusos betegeket.

Az újságírók ilyeneket is megtudnak!

Pedig az ilyen hírek kiszivárgását jobban lehetetlenne tehetné az igazgató-főorvos ur.

Intézkedjék, hogy ilyenek elő ne fordulhassanak.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 4. A városi árvaház igazgató választmányának ülése d. e. 11 órakor.
 Augusztus 4. A községi iskolaszék alakuló ülése d. u. 5 órakor.
 Augusztus 4. A »Fehér kereszt« közgyűlése. d. e. fél 12 órakor a városházán.
 Augusztus 5. A »Réti Népkör« táncvigalma saját helyiségében.
 Augusztus 5. A 48-as Népkör nyári mulatsága a Karger-vendéglőben.
 Aug. 11. A v-velencei Népkör táncestetélye Karger Sándor vendéglőjében.

* **József kir. herceg Nagyváradon.** Ma küldte meg *Lőrinczy* Dénes honvédeztudós Bihar megye alispánjának a honvédek nagy gyakorlatainak tervét. A gyakorlatok 16-án kezdődnek s már akkor jelen lesz *József* kir. herceg is. A gyakorlat után nem jönnek be a honvédek, hanem kinn a szabadban táboroznak a »Fugyi« és a mű-ut közötti Sástó nevű területen az ezred egyik fele, a másik a Kis-Kértől északnyugatra eső erdőben.

A következő napon nagy harcszerű lövészetet tart az ezred éles tőlényekkel. A célzást a Delnita magaslaton lesznek felállítva. A lövedékek háttérére a Bányahegy lesz s így minden veszély ki lesz zárva. E mellett még a szomszédos községek felé vezető utakat is honvédségek fogják megszállani.

Az összes gyakorlatokon jelen lesz *József* kir. herceg is, a ki egész idő alatt *Schlauch* Lőrincz bibornok vendége lesz s részt fog venni a király 70. születés napján Nagyváradon mondandó nagy misén. Innen Budapestre utazik, hogy mint a király képviselője szerepeljen a magyar kereszténység 900 éves jubileumán.

* **A csongrádiak örülnek — a csongrádiak nem örülnek.** Olyasformán hangzik, mint-hogy a pekingi követek élnek, a pekingi követek nem élnek. Valaki szárnyra eresztette a hirt, hogy Csongrád község 118 százalék községi pótdadóját sikerült egy értekezletnek 30 százalékkal leszállítani. Erre a csongrádiak örültek. Most azonban kiderült, hogy a bizottság nem szállította le a pótdadót, mert nem volt rá joga; beszélgettek ugyan az adók terén nagy reformokról, a melyeknek elfogadása esetén a 118 százalékból lenne 116 százalék. Állítólag az egész csak kortes-hir volt Vadnay főispán részéről, hogy valami fényes közigazgatási eredményt mutathasson fel s így megmaradhasson megint főispáni székében. Ennek pedig a csongrádiak határozottan nem örülnek.

* **A fogház-felügyelő jubileuma.** Megható s mintegy családias jellegű ünnepély folyt le tegnap délelőtt a kir. törvényszéki fogház felügyelőség hivatalos helyiségében.

Ma volt 25 éve annak, hogy a város- és megyeszerte köztisztviselő s becsülésben álló *Baranyi* Zsigmond a kir. fogház-felügyelői (várnagy) állását elfoglalta. Ez alkalmat megragadva a kir. ügyészség vezetője, dr. *Nagy* Géza kir. ügyész vezetése mellett *Lázár* Marton, *Pop* Aurél, *Korn* Lajos, *Vámosy* Mihály kir. alügyészek és a kezelő személyzet, továbbá a fogház-örzemélyzet tagjai délelőtt fél 12 órakor a fogház-felügyelő hivatalos helyiségében megjelentek s az ünnepelt kir. fogház-felügyelőt dr. *Nagy* Géza kir. ügyész meleg hangon tartott beszéddel üdvözölte, majd pedig *Lázár* György fogház-örzemester üdvözölte lendületes be-

széddel az űrség nevében. *Baranyi* Zsigmond kir. fogház-felügyelő a mély megilletődés hangján őszinté köszönetét fejezte ki az ügyésznek, a nem remélt üdvözetért, majd az űrségmélyezethez fordulva biztosította őket, hogy 25-év óta tanúsított atyai jóindulatát ezután sem fogja tőlük elvonni sőt, odaadó munkálkodással mindenkor törekedni fog érdekük előmozdításán. Ezzel az ünneplés hatalmas éljenzés felhangzásával véget ért. *Baranyi* Zsigmondot a városból is számos ismerőse üdvözölte.

* **Szerelmi házasság a bajor királyi hában.** Berlinből jelentik a B. L. A. útján: Nagy feltűnést kelt udvari körökben az a hír, hogy Klára hercegnő, a bajor Wittelsbah-ház tagja legközelebb férjhez megy Cramer-Klett Tivadar báróhoz, egy dús gazdag föld- és gyár birtokoshoz. Klára hercegnő leánya Amália spanyol infánsnőnek, kinek 1875-ben meghalt férje ifjabb testvére volt Luitpold regens-hercegnék. A menyasszony 26 éves, csinosnak éppenséggel nem mondható, fejedelemasszonya a Szent-Anna hölgyalapítványnak. »Reppant bigott gondolkodású« és éppen azért óriási feltűnést kelt, hogy vőlegénye — protestáns. Valószínű azonban, hogy Cramer-Klett át fog térni a katolikus hitre. A vőlegény Bajorország leggazdagabb birtokosa, vagyonát 80 millió márkára becsülik. Egyébként már kétszer volt nős és egy gyermek atyja.

* **Akit méltányolnak.** A kereskedelmi miniszter ösztöndíjakat adott iparosoknak és iparos ifjaknak, hogy ebből a párisi kiállítást megtekintsék és tanulmányozzák. Az ösztöndíjért folyamodott *Éberl* Kálmán nagyváradi műbádogos is, aki ebben a nemből olyan képességgel bír, mint az országban nagyon kevés. De hát az ösztöndíjat elnyerték mások — helyt helyt olyanok, akiknek több a pénzük, de sokkal kevesebb a képességük. Figyelemmel kísérve a nagyváradi iparosokat és az ipari viszonyokat, csak elismeréssel szólhatunk arról, hogy ifj. *Rimanóczy* Kálmán építész kezdeményezésére a nagyváradi építész vállalkozók közösen összeadták a párisi kirándulás költségeit *Éberl* Kálmán részére, hogy tanulmányozhassa a párisi kiállítást. Ez nagyobb kitüntetés, mint a miniszter által adott ösztöndíj.

* **Hogy készülnek a milliók.** Az osztrák-magyar bank bécsi palotájának harmadik emeleti helyiségeiben készülnek a bankjegyek. — Hosszu sor szoba és terem szolgál e célra. A rajzteremben készül a bankjegy művészi kivitelé. A vázlatokat, terveket elismert erő készítik s azután következik a végső munka. A bankjegyek papírosát külön kell preparálni. Mindenekelőtt teljesen fától mentesnek kell lennie és speciális tulajdonságának, hogy többszörös nedvesítés és szárítás ellenére nem szabad anyagának kiterjeszkednie, vagy összehúzódnia, nehogy a különféle manipuláció után újra kelljen megmérni. Ornamentális részzeit és mikroszkopikus főirásait, apró arabeszkjeit heliografikus uton állítják elő. A galvanoplasztika termében készülnek a nyomásra szolgáló lemezek. Három dinamogép szolgáltatja a villamos áramokat három sor nagy tekenőbe, a melybe a lemezek matriczáit sokszorosítás céljából aggatják. A lemezek legfelső rétege elektrolitikus uton előállított aczélréteg, a melyet rézréteg erősít meg. A lemezek szorgos vizsgálat után a réznyomó termekbe kerülnek. A nyomdának 5 ilyen terme van huszonhét részajtóval. Mindegyik mellett 6 réznyomó foglalatokodók. 8 órás munkaidőnél 40.000 ívet képesek nyomni ezek a sajtók. Az itt elkészült ívek a számozó helyiségbe kerülnek, a hol 7 kétszínnyomású gyorsajtó van. Itt nyeri minden iv szines felülnyomását és minden jegy a sorszámmát. Innen a bankjegy enyvezőbe kerülnek az ívek, a hol szárítók vannak, melyekben óránként 2000 iv is megszárad. A hőmérséklet itt 29 fok R. Ha a bankjegy már száraz, a simítóba kerül. Négy ilyen sima hengerű prés van, a melyeken a bankjegyeket keresztül vonják.

Ezután felülvizsgálják, hogy elég szépek, hibátlanok-e. Hosszu évek gyakorlata által szakértőkké nevelődött munkások végzik ezt a feladatot. Mihelyt a legcsekélyebb, a laikus szemeknek föl sem tűnő hibát egy ilyen bankjegyen felfedeznek, ezt tőstént makulaturának jelzik és kiselejtezik. A revízió-teremből a bankjegy-nyíró helyiségbe kerülnek az ívek, a hol az osztályozó nők elvagdósítás után szétválogatják őket. Százanként aztán csomókba rakják és keresztülkötik papírszalaggal, a melyen a munkásnő aláírásával bizonyítja a helyes darabszámot. Ezzel a bankjegy kikerül a gyártási helyiségből és további ellenőrzés és eljárás céljából a hivatalnok kezébe kerül, a mit a bank központi pénztárába való átadás követ. A makulatura-darabokat ugyan úgy kezelik, mint a hibátlanokat, csak keresztüljuggatják, nehogy tévedés történjék.

* **Papay Lajos szabad.** Kerek öt napot pihentették Budapesten ezt a buzgó újságíró, hogy ne legyen alkalma megint nyilvánosság elé nem szánt bizalmas rendeletek után járkálással magát kifárasztani és a miniszterelnök ur bölcsességét és tapintatát kétes hirbe hozni. Ma ugyan épen annyit tudtak meg tőle, mint öt nap előtt: semmit, de azt hiszik, legalább megijesztették és megtanították egy kicsit! Legyen a bíróság ebben a boldog tudatban; mi is megtanultuk, hogy a miniszterelnöki szeszély kényesebb portéka az igazságnál s hogy a magyar független bíróság hajlandó a közönséges rendőri szerepre is.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Pusztit a járvány. Régebben a nyári meleg idő elhozta a kolera — hirt; most az öngyilkosság a járvány. Az emberi gyengeség, kishitűség a legelső akadály, bajnál a kezébe adja a szerencsétleneknek a fegyvert, vagy a kötelet. Tegnap reggel ismét egy ilyen szerencsétlen ember akart véget vetni életének. *Henrik* Alajos zongorázó egy nyilvános helyen, öngyilkossági kísérletet követett el. A Rhédey-kertben 2-szer magára lőtt. Súlyosan sérült s beszállították a biharmegyei kórházba. Sopronban az atyja orgonamester Roszszul nősült s azóta örökös volt a perpatvar otthon, a mely idegessé tette.

* **Dankó Pista megint visszajő.** Megszereztük, még mikor csak a dalaiból ismertük s most, hogy neki is alkalma volt minket megismerni, ő is megszeretett bennünket. Ugy értesültünk, hogy Dankó Pista most csak pár napig marad Budapesten, különösen, hogy társulatát kiegészítse, aztán újra megkezdí diadalmas körutját, a merre a magyar dalt szeretik. Először *Szegedre* megy, onnan pedig egyenest hozzánk jön, *Nagyváradra*, a mely várost, azt mondja, soha sem tudna elfelejteni, olyan szíves fogadtatásban részesítette. Azt hisszük, most megint nem lesz okuk Daokóknak azon igyekezni, hogy Nagyváradot elfelejtsék. Mi pedig örömmel és csodálkozva jegyezzük fel ezt. Hát már Nagyváradon kezdik a tisztességes mulatságot megbecsülni? Hiszen akkor már csakugyan mintha hajnalodnék...

* **Halálozások.** Résztvétel vettük a következő gyászjelentéseket: Alulírottak fájdalommal tudatják a legjobb férj, atya, nagyatya, após és rokonnak, id. *Ridi* Józsefnek folyó hó 2-án d. u. fél 2 órakor élte 77-ik, boldog házassága 55-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 4-én d. e. fél 10 órakor fog a róm. kath. egyház szertartás szerint saját házában beszenteltetni s az engesztelő sz. miséáldozat bemutatása után a róm. kath. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. *Pecze-Szöllös*, 1900. augusztus hó 2-án. Az örök, világosság fényekedjék. neki! Özv. id. *Ridi* Józsefné szül. *Mukenhaupt* Katalin, az elhunyt neje. *Ridi* Amália férj. *Kasza* Jánosné, *Ridi* János, *Ridi* Károly, *Ridi* Sándor, az elhunyt gyermekei. *Ridi* Jánosné szül. *Györy* Anna, *Ridi* Károlyné szül. *Szlafkay* Terézia, *Ridi* Sándorné szül. *Stein* Katalin, az elhunyt menyje. *Kasza* János, az elhunyt veje.

Kasza Irma férj. *Novák* Józsefné, *Kasza* Dezső, *Kasza* Pirooska, *Kasza* Jenő, *Kasza* Irén, *Kasza* Valér, *Ridi* István, *Ridi* György, *Ridi* János, *Ridi* Margit, *Ridi* Erzsébet, *Ridi* Károly, az elhunyt unokái. *Ridi* Erzsébet férj. *Szabó* Jánosné, *Ridi* Katalin férj. *Fernbach* Antalné, ifj. *Ridi* József, az elhunyt unokái. *Novák* József, *Szabó* János, *Fernbach* Antal, ifj. *Ridi* Józsefné, szül. *Bagosy* Mária. *Ridi* Györgyné szül. *Magyar* Pirooska, az elhunyt rokonai. — *Münch* Cyula magy. kir. honvédszázados, törzstiszt jelölt folyó hó 1-én reggeli 7 órakor, életének 48. s boldog házasságának 19-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után Gyulán elhunyt. Temetése tegnap délután folyt le nagy részvét mellett.

* **Mérgezés véletlenségből.** *Rozsnyai* Julianna nagyváradi születésű 14 éves cselédleány *Dévald* Mihály csizmadia mesternél, ott fekszik benne a kórházban. A cseléd a felkapott öngyilkossági eszközzel: a maróluggal van megmérgezve. De ez a kis leány nem a szerelem miatt jutott ide, hanem pusztán véletlenségből. Nagymosás volt a háznál s a maróluggból maradt egy kevés az asztalon, a melyre rátette a kenyeret. A zsiros szóda felszivódott a kenyérbe. Érezte ennek az ízét, de azt gondolta keserű a cselédélet és a cselédkenyér Megette. Most gyógykezelés alatt áll, de baja nem életveszélyes. Most megizelte, ha valamikor szerelmi bánat gyötri, bizonyára tartózkodni fog tőle.

* **Palaczkok és poharak korona hitelesítése.** Az italmérésre használt palaczkok és poharak hitelesítésére vonatkozólag Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a következő hirdetményt bocsátotta ki: Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közhírré teszi, hogy a nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 94995—VIII—1900. sz. a. rendelete értelmében egy a bor, mint a sör és égetett szeszes italok kiméréséhez használt üveg palaczkok és üvegpoharaknak korona hitelesítéssel kell ellátva lenniük. Ennélfogva értesítettnek mindazok, kik italkiméréssel foglalkoznak, hogy üzlethelyiségeikben csakis korona hitelesítéssel ellátott palaczkokat és poharakat tartsanak, mert a folyó évi aug. hó 15-én megkezdendő vizsgálat alkalmával, minden hitelesítetlen palaczk és pohár elkoboztatik és tulajdonosa szigoruan megbüntettetik. Kelt Nagyváradon, 1900. július hó 25-én. *Rimler* Károly, rendőr-főkapitány.

* **Rikkancsok ellen.** A következő sorok közlésére kértünk fel:

Az utóbbi időkben, mióta városunk kulturális haladása egy új napilap megindulásával előbbre haladt, a nagyváradi nevezetességek száma egygyel ismét szaporodott. Értelm alatta a »Friss Újság« árulót. Lehet, hogy rikkancsok uásutt is vannak, de olyanok mint a váradiak sehol. Nem elég a hőség gyötrelmeivel küzdő embernek, hogy a legyek ellen is kell védekezni, hanem most má a rikkancsok ellen is. Jelen sorok írójával történt, hogy az utcán gyanultanul menve, egy ilyen ügyes lapelárusító megállítja és ajánlja a lapot megvételre. De mivel nem volt rá hajlandósága tovább ment, a rikkancs eme megjegyzése mellett: »Fősvény kupecz, még egy krajczárt is sajnál.« Ez történi az utcán. De csalódik az, ki azt hiszi, hogy már otthon a saját házában mentve van tőlük. Bemegy az oda is és kiabálja az udvaron: »Friss Újságot vegyenek«. De nem lát senkit. Az udvar meg virágos, kapja magát és hallatlan pusztítást visz véghez a virágok között. Mire észre veszik, már se hire se hamva. — Mivel a rikkancsok csak csecsemő korukat élik, mi lesz akkor, ha állásuk fontossága öntudatra ébreszti őket. Mindenesetre a rendőrség figyelmét jó lenne felhívni reájuk.

* **A román zsidók kérdése** a holnapi napal alighanem megszűnik. A segélybizottságtól vett értesülés szerint ma este a ferencvárosi pályaudvar mellől mintegy 240 embert indítanak utnak New-York felé. A többi pedig előre láthatólag holnap fogja a fővárost elhagyni. Miután Románia már a többi csoportokat visszafogadta, az egész kérdést egyelőre elintézték tekinthetjük. Daczára annak, hogy a se-

gélyző-bizottság a gyűjtést már tegnap este be-
szüntette, ma újból tizezer korona érkezett be
Sándor Pálhoz úgy, hogy immár százezer ko-
rona áll a bizottság rendelkezésére. Nem jó
volna-e ezeket a szintén kiutasított székely
munkások javára fordítani? Hisz tán ezek is
valakik!

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő táv-
iratunk szólnak:

A japánok készülődése.

London, aug. 2. (Saját tud. táv.)
A Reuter-ügynökség jelenti Tiencinből
26-iki kelettel: A japán főhadiszálláson
nagy sürgés-forgás van. A japánok sok
kulit fogadtak föl és sietteték az előké-
születeket a csapatok szállítására. Az
egyetlen sereg, a mely félig-meddig ké-
szben van az indulásra, a japánoké. Az
itt levő csapatok száma összesen 17.000
ember. Segédcapatok napról-napra ér-
keznek ide, de nem harczra kész gyor-
sasággal.

A japánok veresége.

Budapest, aug. 2. (Saját tud. táv.)
New-Yorkból sürgönyzik, hogy Tiencin-
nél a japánok elővédje vereséget szenvedett;
150 halott és sebesült van a japá-
noknál.

Oroszok menekülése.

Pétervár, augusztus 2 Saj tud. táv.) Ingo-
vics khabrini főmérnök július 26-án felszólította
Khabrin orosz lakosságát, hogy gőzhajók
a folyón lefelé a határszélre menjenek, a hiva-
tálnokokat, gépészeket, távirótszektet, orvosokat
és tábort sebészeket azonban arra kérte, hogy
maradjanak ott a gőzhajók és vasuti vonatok
közlekedésének fentartása végett. Alekszejev
altengernagy jelenti Csifuból 28-iki kelettel,
hogy még nem sikerült pontosan megállapítani
azoknak az orosz csapatoknak a veszteségét,
a melyek Seymour tengernaggyal Peking felé
mentek.

TANUGY.

Óvoda megnyitás. Balogh Irma óvónő
a jól sikerült óvodai ünnepély után 14 napi
óvodai szünetet tartott. A kurta vakáció el-
teltével augusztus elsején ismét megnyitotta
óvodáját s felkéri a szülőket, hogy gyermekei-
ket nagy-körözs-utczai óvodájába beiratni szí-
veskedjenek.

SZINHÁZ.

A vasárnapi jótékonycélu előadás
műsora már teljesen betanulva, készen áll az
előadásra. Jórészen Rákosi Szidi sziniiskolá-
jának növendékei szerepelnek benne s így a ki
meg tudja jósolni mekkora fa nő egy kis mag-
ból, az vasárnap a jövő magyar színészetre
mondhatja ki ítéletét, a mit valószínűleg így is
fog tenni minden néző s erre nem kevésbé
vagyunk kíváncsiak mint arra, hogy milyen lesz
a jövő színészeinek kritikája — a jelenkori kö-
zönségről? Az előjelek szerint ez az utóbbi
kritika kedvezően fog hangzani, mert a közön-
ség körében nagy az érdeklődés a növendékek
fellépése iránt; hisszük, a kritika első része is
kellemes lesz Rákosi Szidi iskolájára és tanít-
ványaira.

MULATSAG.

**A velencei Népkör nyári táncz-
estélye.** A nagyváradi velencei és váraljai
Népkör folyó hó 11-én (szombaton) este tartja
meg ez idei nyári mulatságát Karger Sándor
nyári helyiségében. A mulatság a múlt évben
is pompásan sikerült s a rendezőség dr. Dési
Géza elnökkel élén most is elkövet mindent,
hogy a tánczestély sikere felülmulja még a
múlt évit is. Meghívók kibocsátva nem lesznek,
hanem a rendezőség ez uton hívja meg a kör
tagjait s az erre igényt tartó közönséget.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Francziából fordította: K-6.

10.

II.

Boislevent felkelt és újból ezer bocsánat-
ot kérve az ajtó felé indult. Mikor azonban
Raucourt már eltávozott, még egyszer vissza-
fordult.

— Bocsánat kisasszony, még egy kérdést;
nem ismeri-e ezt a láncz-darabot?

Megmutatta neki azt a féloralánczot, melyet
a kerti fal tövében talált.

Lucie habozott.

— Igyekszik visszaemlékezni kisasszony.

— Ez Dubreuil ur óralánczából való!

Az irodába visszatérve ott találták Fré-
mont urat és Malice-ot, a mint a könyveket és
iratokat vizsgált k.

— Nos? kérdezte a bíró, mit találtak?

— Semmit, vagy legalább jelentéktelen
összegeket.

— Helyes. Önre, Malice ur nincs többé
szükségünk, köszönjük a szives fáradozását.

— Bíró ur kérem, jelentette a visszatérő
csendőr, Dubreuil Jakab ur itt van.

— Othon találta?

— Igenis, épen az irományait rendezte.

— Tudott már az esetről?

— Nem hiszem, mert mikor említettem
előtte a dolgot, annyira hatott rá, hogy ha meg
nem fogom, hát összeesik.

— Vezesse be.

Dubreuil Jakab belépett. Körülbelül huszon-
nyolcz éves lehetett, magas, izmos, vállas;
arcza, a nélkül, hogy szép lett volna, szabályos
és finom volt; fényes, aranyszínű szőke szakál-
lát nem borotválta s ez arcának szépséget,
de egyuttal némi félénkséget és tartózkodást
kölcsonozott. Most nagyon megindultnak látszott
s a vizsgálóbíró kérdései alatt mintha néha
összerezzenet volna.

— Azért kérttem önt ide, uram, mert
remélem, hogy mint Ledoux urnak egyik
barátjától, hasznos dolgokat tudhatok meg.

— Szolgálatára állok, bíró ur.

— Ön nem rég óta van Balnyban, de
azért nemde barátságban élt a Ledoux-csa-
láddal?

— Nem ismertem idejövetelem előtt Ledoux
urat, most vagyok először Franciaországban.
Atyám azonban gyermekkori barátja volt a
közjegyző urnak.

— Hol lakik ön rendesen?

— Centreville-ben, Texas egyik félreeső
városkájában, hol terjedelmes birtokaink vannak?

— Ön azért jött ide, hogy megismerkedjék
atyja régi barátjával?

— Igen, uram; egyuttal anyagi ügyek elinté-
zése végett. Ledoux urnál van készpénzünk
betéve. Megérkezésemkor is nagy összeget hoztam
magammal, 20.000 dollárt, vagyis valamivel
többet százezer franknál.

— Ah! nem emlékszik a napra, hogy mikor
volt az?

— Szeptember hatodikán.

— Ennek az összegnek semmi nyoma a
pénztárban. Kaptott ön róla nyugtatványt?

— Nem. Átadtam egyszerűen Ledoux urnak,
hogy tegye atyám többi pénzéhez.

— Mikor látta ön Ledoux urat utóljára?

— Tegnap este. Együtt ebédeltünk, azután
vele mentem az irodájába.

— Nem emlékszik rá, hogy hogyan volt a
szoba kivilágítva?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Merénylet a perzsa sah ellen.

Budapest, aug. 2. (Saját tud. táv.)
**A perzsa sah ellen ma Páris-
ban merényletet követtek el. A
merénylet nem sikerült.**

Budapest, aug. 2. (Saját tud. táv.)
A perzsa sah ellen ma Párisban egy
olasz ember törrel támadott, a sah sér-
tetlen maradt. A merénylő nevét még
nem tudják.

Budapest, aug. 2. (Saját tud. táv.)
A sah ma reggel Párisban a suverének
palotájából, hol lakása van, a kiállítás
területére akart kocsizni. Amint kocsijá-
hoz ért, a tömegeből egy munkás kiné-
zésű olasz ugrott ki és rávetette
magát a sahra. Kezében tör villo-
gott. A sah azonban nem vesztette el
lélekjelenlétét, hanem torkon ragadta
a merénylőt és méltó felháborodásában
többször arczul ütötte, aztán a tö-
meg közzé vissza dobva, nyugodtan ko-
csijára szállt és elhajtatott. A perzsa
sah merénylőjét a rendőrség letartóztatta.

Az olasz király halála.

Monza, aug. 2. (Saját tud. távir.)
Mialatt a lakosság tegnap este lelkes
ovációkban részesítette az érkező királyi
párt, két idegen ember az anarkiát él-
tette. A rendőrség letartóztatta őket. A
nép megakartta őket lincselni.

Budapest részvéte.

Budapest, aug. 2. (Saj. tud. táv.)
Budapest székesfőváros nevében a tanács
ma a következő részvét-táviratot küldte
el Róma főváros tanácsához: Azon meg-
rendítő szerencsétlenség alkalmából, mely
Olaszországot szeretett királyának gyászos
elvesztése által érte, fogadják Budapest
székesfőváros tanácsa legbensőbb részvé-
tének őszinte kifejezését. A székesfőváros
mai napon tartott tanácsüléséből. Aláírva
Halmos polgármester. A táviratot magyar
és olasz nyelven adták fel.

Idegenek sorsa Törökországban.

Konstantinápoly, aug. 1. (Saját tud.
távirata.) Az Agence de Constantinople hivata-
los információ alapján teljesen alaptalannak
nyitvánitja egy német lapnak azt a híresztelé-
sét, hogy Jaffában üldözik a német alattvalókat
és megjegyzi, hogy ugy a német, mint általá-
ban az idegen alattvalók a török hatóságok
teljes oltalmában részesülnek.

Amerika vagyona.

Washington, augusztus 2. (Saj. tud. táv-
irata.) A kormány pénztárainak aranykészlete
431.170.364 dollár. Az államadósság 1.633.452
dollárral emelkedett. Az államkincstár pénz-
készlete 1105.014.184 dollár.

A búr háboru.

Laourenco-Marquez, augusztus 1. (Saj. t.
táv.) (Reuter). A búrok kiűritették Machado-
dorpot. Lydenburg és Nydenburg és Nelspruit kö-
zött a búrok táviratai összeköttetést létesítettek.

A halálba a bajfűrttel.

Szeged, aug. 2. (Saját tud. távirata.) Az itteni Tisza-szállóba egy körülbelül 28 éves, előkelő modoru férfi szállott be. Ma délelőtt a szálloda személyzete erős durranást hallott a szobából. Mire betörték az ajtót, az ifju már halva volt. A vendégkönyvbe Molnár György nevet irt be, de azt hiszik, hogy ez álnév. Levelet hagyott asztalán, amelyben kéri, hogy a nála talált női arcképet és hajfűrtöt vele temessék el. Azt sejtik, hogy az öngyilkos huszártiszt, egy ismért szép művésző férje.

André bojája.

Stockholm, aug. 1. (Saját tud. távirata.) Az Izland szigeténél nemrég talált boját tegnap nyitották fel a tudományos akadémia ülés-termében Nordenskjöld és Nathorst sarkkutatók és más kutatók s szakértők jelenlétében. A boján ez a felirat volt: André sarki expedíciója 3. sz. 1896. A boja egészen ép, csak színe mosódott le. A tudósok észrevették, hogy a csavar hibás volta miatt a boja felső részét könnyen lecsavarhatta a hullámverés vagy a jég nyomása és hogy a boja nem eshetett szárazföldre vagy jégre, mert alsó részcsúcsa egészen sértetlen volt. Az összehasonlítás kiderítette, hogy a korábban talált bojánál a zár és a rézhüvely hiányzik.

Harcok Marokkóban.

Algir, augusztus 2. (Saját tud. táv.) Az Echo de Orán egy táviratot közöl, a mely sze-

rint a marokkói duimeria-törzs július 30-án megtámadott egy francia kísérő csapatot. A francziák közül kilenc ember elesett és ugyanannyi megsebesült, de azért a támadókat visszaverték. A marokkóiaknak nagy veszteségük volt.

KÖZGAZDASÁG.

Kálisók. Az összes mezőgazdaságban eddig alkalmazott kálisók, sem a nitrogén- sem a foszforsav trágyákat nem befolyásolják. A foszforsavas káliumban a foszforsav teljesen olyan magatartást tanúsít, mint a szuperfoszfátokban levő. A szénsavas káli-magnesia más trágyafélékre gyakorolt hatását illetőleg a fahamval hasonlítandó össze. Általánoságban különböző műtrágyafélék használatánál arra mindig ügyeljünk, hogy olyanok, melyek egymás hatását csökkentik, együttesen ne alkalmaztassanak.

Marha ártáblázat 1899. július hó 31-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 650—720, egy pár másodrendű jármás ökör 500—640, egy pár harmadrendű jármás ökör 280—480, 1 drb fejős tehén 100—250. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 156—236. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 124—190. 2 drb. veres borju 24—50, 1 drb. fél éves borju 38—48, 1 drb egy éves borju 50—78, két éves borju 72—176. 1 drb hizott sertés 86—140, 3 pár fél éves 28—38, 1 pár egy éves sertés, 40—68, 1 pár két éves sertés 64—128. 1 drb ígás ló 160—320, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 28—36. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbőr 8—22.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Relch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 2.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	665.25
Magyar hitel	—	—	—	—	—	686.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	658.50
Rimamurányi	—	—	—	—	—	518.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	425.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, aug. 2.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.64
Buza júniusra	—	—	—	—	—	7.97
Tengeri	—	—	—	—	—	6.28
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.80
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.18
Káposzta, reepeze, aug.	—	—	—	—	—	—

Mivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. aug. 2-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	96.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	90.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/0%	—	—	—	—	—	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/0%	—	—	—	—	—	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	91.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98.—
Horvát-szlávon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	158.—
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	189.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	—	97.80
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	97.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	96.25
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	96.75
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	184.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	17.20
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	687.50
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	—	666.75
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.60
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	—	19.23
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.45
London vista	—	—	—	—	—	243.—
20 márkás arany	—	—	—	—	—	28.72

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	Kolozsvár ind.	—	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	Jegenye >	—	6 11	7 59	1 14	7 16	—	Debrecen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41
Ujszász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56	—	B.-Hunyad >	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	—	1 —	4 58	—
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	Csucsá >	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	Rév >	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Érmihályfalva ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	—
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	Debrecen >	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	6 49	—	11 01	—	10 27	—	P.-Ladány érk.	—	1 45	5 03	8 40	11 28	9 48
B.-Ujfalva >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velence >	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés—Debrecen—Nagy-Léta						
M.-Peterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31		V. v.	V. v.	<th>V. v.</th> <th>V. v.</th> <th> </th>	V. v.	V. v.	
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	Debrecen i.	8 35	4 31	Nagy-Léta-	—	—	—
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	Sáránd >	9 28	5 16	Vértés ind.	—	—	—
Püspöki >	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors >	2 47	—	11 54	—	11 22	—	H.-Bagos >	9 41	5 26	M.-Pályi >	—	—	—
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >	3 12	—	12 05	—	11 37	—	H.-Pályi >	10 05	5 48	H.-Pályi >	—	—	—
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Peterd >	3 30	—	12 17	—	11 50	—	M.-Pályi >	10 20	5 59	H.-Bagos >	—	—	—
V.-Velence >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalva >	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	—	—	—
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp >	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	Vértés érk.	10 43	6 18	Debrecen é.	—	—	—
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >	5 01	—	1 01	—	12 41	—	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.						
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	Sáránd ind.	9 38	5 26	Derecske ind.	—	—	—
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szajol >	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	Derecske érk.	9 57	5 45	Sáránd érk.	—	—	—
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Szolnok >	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39							
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Ujszász >	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58							
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	4 61	—	5 34	Rákos >	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38							
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40	Budapest érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50							